

Asia: Kirjallinen lausunto Yhdenvertainen Suomi –toimintaohjelman keskeisistä tavoitteista ja toimenpiteistä, joihin tulisi keskittyä enemmän jatkossa sekä muut asiat, jotka ovat tärkeä nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa.

Viite: Pyyntö kirjallisesta kuulemisesta hallituksen tiedonantoon, sähköposti 27.7.2023

Suomen UNICEFin lausunto, 7.8.2023

Suomen UNICEF kiittää valtioneuvoston kansliaa mahdollisuudesta lausua Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmasta liittyen hallituksen tiedonantoon tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa.

Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman keskeisimmät tavoitteet, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

- Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita
- Vahvistetaan yhdenvertaisuusosaamista
- Puututaan vihapuheeseen systemaattisella toiminnalla ja yhteistyöllä

Yhdenvertainen Suomi -ohjelmassa on tunnistettu hyviä keinoja näiden kolmen tärkeän tavoitteen saavuttamiseksi. Puute ohjelmassa on se, että kohderyhmä valtioneuvostossa rajoittuu ministeriöiden virkahenkilöihin. **Jatkossa näiden tavoitteiden ja toimenpiteiden tulisi kohdistua valtioneuvostossa myös pääministerin ja ministereiden muodostamaan hallintovaltaan. Lisäksi kohderyhmä näissä tavoitteissa tulisi jatkossa olla myös poliittiset puolueet.**

Keskeisin perustelu poliittisten päättäjien ottamiseksi kohderyhmäksi löytyy ohjelmasta: maahanmuuttajajärjestöjen ja maahanmuuton parissa työskentelevät ovat nostaneet esiin, että pääministeri Marinin hallituksen arvojohtajuus ihmisoikeuksien puolesta ja rasismia vastaan on liennyttänyt asenneilmapiiiriä. Lisäksi valtionhallinnon on toivottu näyttävän esimerkkiä vihapuheeseen ja trollaukseen reagoimisessa erityisesti, kun viestitään rasismista tai muista vastaavanlaisista teemoista sosiaalisessa mediassa. Jos valtioneuvostossa pääministeri ja ministerit eivät itse sitoudu toimimaan arvojohtajina aktiivisesti rasismia, syrjintää ja vihapuhetta vastaan osana ohjelman toimeenpanoa, on erittäin epätodennäköistä, että ohjelmalla saadaan aikaan toivottua muutosta.

Yhdenvertainen Suomi -ohjelma on tehty ennen kuin Suomi sai YK:n lapsen oikeuksien komitealta (LOS-komitea) tuoreimmat suositukset. Kesäkuussa 2023 annetuissa suosituksissa LOS-komitea on syvästi huolissaan lapsiin ja nuoriin kohdistuvasta syrjinnästä Suomessa. Komitean suositus on, että Suomen valtio vahvistaa lapsiin ja nuoriin kohdistuvan syrjinnän, vihapuheiden ja viharikosten torjuntaa. Jatkossa Yhdenvertainen Suomi -ohjelmaan onkin tärkeä sisällyttää myös LOS-komitean suositukset liittyen rasismiin ja syrjinnän vastaiseen työhön.

Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Yhdenvertainen Suomi -ohjelma on kattava kokonaisuus, jossa on tunnistettu kiitettävällä tavalla lasten ja nuorten kohtaama rasismi ja syrjintä ja tunnistettu keinoksi lisätä opettajien ja muun kouluhenkilökunnan osaamista antirasistisesta ja syrjinnän vastaisesta kasvatustyöstä. Valitettavasti pääministeri Orpon hallitusohjelmassa tätä ei ole tunnistettu.

Hallitusohjelman osiossa ”Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan yhteiset tavoitteet todetaan koulujen demokratiakasvatuksen olevan tärkeää (s. 81). Demokratiakasvatuksen oleellinen käsitepari, ihmisoikeuskasvatus, on tässä kohdin, ja koko hallitusohjelmasta oudostikin pudotettu pois. Demokratiakasvatus ilman ihmisoikeuskasvatusta ei riittävästi edistä tasa-arvoa eri toimijoiden välillä (viitaten myös Euroopan neuvoston demokratia- ja ihmisoikeuskasvatusta koskevaan peruskirjaan).

Hallitusohjelman osioon on kirjattu myös, että: ”Koulujen kasvatustehtävään kuuluu varmistaa, että suomalainen kulttuuriperintö välittyy uusille sukupolville. Tähän sisältyy myös koulujen juhlaperinteiden vaaliminen kevät- ja joulujuhlineen. Koulut pidetään turvallisen kasvun paikkoina” (s. 84).

Hallitusohjelmassa ei tunnisteta, että lapsilla on oikeus oppia omista ja muiden ihmisten oikeuksista. Tämä jos joku, luo edellytykset sille, että koulut ovat turvallisia kasvun paikkoja jokaiselle lapselle. YK:n lapsen oikeuksien komitean suositus Suomelle kesäkuussa 2023 tulee olla huomioitu hallituskauden koulutuspolitiikassa: Suomen tulee vahvistaa lasten ja opettajien ihmis- ja lapsenoikeusosaamista kouluissa ja oppilaitoksissa sekä kehittää ihmisoikeuskasvatusmateriaalia, joka edistää kulttuurienvälistä vuoropuhelua ja edistää eri ihmisryhmien kunnioitusta ja arvostusta.

Mirella Huttunen,
Julkishallintotyön johtaja

Inka Hetemäki,
Ohjelma- ja vaikuttamistyön johtaja

Suomen UNICEF ry
Lautatarhankatu 6
00580 Helsinki
Finland